

مقاله‌ی کوتاه علمی

گزارش گونه‌ی *Tremex fuscicornis* (Hym.: Siricidae) از ایرانداود شامحمدی^۱، سید ابراهیم صادقی^{۱*}، جورج ملیکا^۲ و بیتا علی^۱

۱- موسسه‌ی تحقیقات جنگل‌ها و مراتع، صندوق پستی: ۱۱۶-۱۳۱۸۵، ۲- آزمایشگاه سیستماتیک پرازیتوئیدها، کوزک، مجارستان، پست

الکترونیکی: melikageorge@gmail.com

*مسئول مکاتبات، پست الکترونیکی: ebrahim.sadeghi@rifr-ac.ir

Report of *Tremex fuscicornis* (Hym.: Siricidae) from IranD. Shamohammadi¹, S. E. Sadeghi^{1&*}, G. Melika² and B. Ali¹

1. Research Institute of Forests and Rangelands, Tehran, Iran, P.O. Box 13185-116, 2. Systematic Parasitoid Laboratory, Plant Protection and Soil Conservation Service of County Vas, Kelcz-Adelffy street 6, Kőszeg, 9730 Hungary, E-mail: melikageorge@gmail.com

*Corresponding author, E-mail: ebrahim.sadeghi@rifr-ac.ir

Abstract

In the study carried out during the summer of 2005 in Alborz Research Station in Karaj, the damage caused by a xylophagous insect was observed on trunks of poplar trees. Infected trunks and logs were transmitted to the laboratory and adult wasps were collected by banding the trunks with laces. Twenty wasps, which all were female, emerged from the logs from 23.7.2005 to 3.9.2005. These wasps were identified by the third author as *Tremex fuscicornis* (Fabricius), which is newly recorded from Iran.

در بررسی‌هایی که طی تابستان سال ۱۳۸۴ در ایستگاه تحقیقاتی منطقه‌ی البرز کرج صورت گرفت، به آثار خسارت حشره‌ای چوب‌خوار روی تنه‌ی درختان صنوبر برخورد گردید. پس از انتقال کنده‌های حاوی لارو آفت به آزمایشگاه و محصور کردن آنها با پارچه‌ی توری ریزبافت، حشرات کامل زنبور جمع‌آوری گردید. این حشرات پس از آماده‌سازی به آزمایشگاه سیستماتیک پرازیتوئیدها در کشور مجارستان ارسال گردید و توسط نگارنده‌ی سوم تحت عنوان *Tremex fuscicornis* (Fabricius) تعیین هویت گردید. در منابع، اسامی زیر به عنوان مترادف برای این حشره به کار رفته است:

Sirex struthiocamelus Villers, *Sirex fuscicornis* Fabricius, *Sirex camelogigas* Christ*Urocerus fuscicornis* Latreille, *Tremex simulacrum* Takeuchi, *Tremex juxicornis* Walker*Xyloterus fuscicornis* Boie و *Xyloecematium fuscicornis* Heyden

صفات تشخیصی: حشرات کامل ۴۰-۱۰ میلی‌متر؛ سر و قفسه‌ی سینه به رنگ قرمز و دارای لکه‌های سیاه رنگ؛ شکم زرد و دارای باندهای عرضی سیاه رنگ، آخرین بند شکمی بسیار عریض و منتهی به یک تخم‌ریز (در افراد ماده)؛ لاروها مانند سایر اعضای خانواده‌ی *Siricidae* سفید، دارای پاهای قفسه سینه‌ای تحلیل رفته و بدون پاهای شکمی؛ شاخک یک‌بندی.

زنبور *T. fuscicornis* گونه‌ای است کمیاب که چرخه‌ی زندگی آن ظاهراً دو سال طول می‌کشد، ولی به خوبی مورد مطالعه قرار نگرفته است. در محل خروج حشرات کامل سوراخ‌های دایره‌ای شکل به قطر ۵-۴ میلی‌متر روی پوست تنه مشاهده می‌شود. لارو این حشره از چوب تغذیه نموده و کانال‌هایی به قطر ۵ میلی‌متر و طول ۳ سانتی‌متر به طرف مرکز ایجاد می‌کند. صنوبر، بید، راش، نارون، افاقیا، افرا، گردو، غان، لرگ، گوجه‌ی وحشی و درخت آزاد به عنوان میزبان‌های این آفت گزارش شده‌اند. این حشره از غرب اروپا تا شمال غربی چین و نیز در استرالیا پراکنش دارد (Delplanque, 1998). این اولین گزارش از حضور این آفت در ایران می‌باشد.

در این بررسی تعداد ۲۰ نمونه حشره‌ی کامل جمع‌آوری شد که همه ماده بودند. حشرات کامل از تاریخ ۸۴/۵/۱ لغایت ۸۴/۶/۱۲ از کنده‌ها خارج شدند. نمونه‌ها در موزه‌ی بندپایان منابع طبیعی وابسته به موسسه‌ی تحقیقات جنگل‌ها و مراتع نگهداری می‌شوند. یکی از نمونه‌ها به موزه‌ی حشرات هایک میرزایانس موسسه‌ی تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور اهداء گردید.

منابع

Delplanque, A. (1998) *Les insectes associés aux peupliers*. 350 pp. Éditions Memor, Bruxelles.